

vislou na platnosti a účinnosti zápůjčky (§ 449 obč. zák.), a l e n i k o l i n a o p a k. Žalobkyně neuplatňuje právo ze zástavy (§§ 447, 461 obč. zák.), nýbrž výhradně jen nárok ze zápůjčky proti osobnímu dlužníkovi, jak žalovaný v odvolání sám přiznává, takže netřeba se platností smlouvy zástavní vůbec obírat. Nezustalo tedy řízení neúplným, když nižší soudy neprovedly dukazu dotazem u bankovního úřadu ministerstva financí o tom, zdali bylo dovoleno, by banka přijala zástavu v markách.

•  
Čís. 4530.

**Ve sporu na řádném soudě nelze uplatňovati započtením vzájemnou pohledávku, na pořad práva nenáležící, leč že právoplatným výrokem příslušného zvláštního soudu (správního úřadu) byla na jisto postavena.**

**Přešla-li na třetího plátce dle §u 1358 obč. zák. pohledávka veřejného práva, nelze ji namítati započtením ve sporu na řádném soudě.**

**Zaplatil-li kdo za jiného dávku z přírůstku hodnoty jako ručitel ze zákona, nemůže se domáhati na zavázaném náhrady dle §u 1042 obč. zák.**

**Rozhodnutí o započtením namítané vzájemné pohledávce jest pojeti vždy do rozsudečného výroku.**

**Nestalo-li se tak již nižšími soudy, jest na dovolacím soudě, by dle §u 419 c. ř. s. zjednal nápravu.**

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, Rv I 1624/24.)

Proti žalobnímu nároku na zaplacení nedoplatku kupní ceny namítli kupitelé započtením vzájemnou pohledávku, ježto zaplatili za žalobce dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal žalované povinnými, zaplatiti žalobci zažalovaný peníz. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání, ale opravil rozsudečný výrok v ten rozum, že zažalovaný nárok jest po právu, že žalovanými započtením namítaná vzájemná pohledávka, odvozená z §u 1042 obč. zák., není po právu a že žalovaní jsou povinni zaplatiti žalobkyni zažalovaný peníz.

### D ů v o d y:

**S hlediska dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká dovolání, že námitka započtení ani odvolacím soudem nebyla uznána za opodstatněnou. Než dovolání nemá pravdu. Dávku z přírůstku hodnoty platí zcizitel; při nedobytnosti dávky zcizitele ručí za ni nabyvatel (§ 13 vlád. nař. ze dne 23. září 1920, čís. 545). Platebním rozkazem ze dne 16. října 1923 byla žalobkyni dodečně předepsána dávka z přírůstku hodnoty 2.593 Kč 43 h. Této dávky žalobkyně nezaplatila, nýbrž podala podle §u 19 uvedeného vládního nařízení stížnost k zemskému správnímu výboru. Zaplatili ji však**

žalovaní, ovšem bez příkazu žalobkyně, a uplatňují nyní proti žalobnímu nároku, opírajíce se o ustanovení §u 1358, pokud se týče 1042 obč. zák. postižný nárok ve stejné výši jako vzájemnou pohledávku podle §§ 1438 a násl. obč. zák. Není sporno, že o stížnosti dosud nebylo rozhodnuto. Pokud žalovaní započítávají postižný nárok podle §u 1358 obč. zák., souhlasí dovolací soud s názorem odvolacího soudu, že ve sporu vedeném u řádného soudu nelze započtením uplatňovati vzájemnou pohledávku, která na pořad práva nenáleží a o níž tedy řádný soud pod následky zmatečnosti nesmí rozhodovati (§ 42 j. n.), leč, že právoplatným výrokem příslušného zvláštního soudu, pokud se týče správního úřadu před vydáním rozsudku prvé stolice byla již na jisto postavena. Plyne to nejen ze druhé věty §u 411 c. ř. s., podle níž rozhodnutí o tom, zda jest či není po právu vzájemná pohledávka, již se žalovaný domáhal započítati, jest účastno právní moci ovšem jen s obmezením do výše žalobní pohledávky, nýbrž i z §u 391 odstavec třetí c. ř. s., podle něhož může soud, není-li vzájemná pohledávka se žalobní pohledávkou v právní souvislosti, rozhodnouti o žalobním nároku dílčím rozsudkem, načež dlužno v jednání o vzájemné pohledávce bez přerušení pokračovati a po případě konečným rozsudkem rozhodnouti. Soudne provedené započtení předpokládá tedy soudní rozhodnutí o tom, zda jest či není po právu vzájemná pohledávka uplatňovaná započtením, a pak-li soud o vzájemné pohledávce rozhodovati nesmí, protože nepatří na pořad práva, nezbyvá, než dotýčný návrh strany pro nepřipustnost pořadu práva odmítnouti (viz Neumann, Komentar zu den Zivilprozessgesetzen, Wien 1915 strana 1220, rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. října 1924 Rv II 452 24). Přejedání pohledávky na třetího plátce podle §u 1358 obč. zák. nastává sám sebou, ručí-li plátce za dluh osobně nebo věcně. Jde tu o postup nároku ovšem ne smluvní, nýbrž zákonný, který jinak se řídí podle §§ 1392—1399 obč. zák. Na žalované přešla tedy pohledávka veřejného práva a bylo proto návrh žalovaných, by rozhodnuto bylo o této vzájemné pohledávce odvozené z ustanovení §u 1358 obč. zák. podle toho, co shora bylo uvedeno, odmítnouti pro nepřipustnost pořadu práva. Pokud žalovaní odvozují svou vzájemnou pohledávku z ustanovení §u 1042 obč. zák., má dovolání ovšem pravdu, že tento náhradní nárok jest vždy nárokem soukromoprávním, ale přehlíží, že podle §u 1042 obč. zák. může žádati náhradu jen, kdo učinil náklad za jiného, jež tento podle zákona byl by sám musel učiniti, kdežto žalovaní zaplatili dávku z přírůstku hodnoty, dodatečně žalobkyni předepsanou, ve své vlastnosti jako ručitelé ze zákona a učinili tedy náklad, jež sami jako ručitelé učiniti byli povinni. Pokud tím zaplatili materiálně cizí dluh, přísluší jim právo postihu podle §u 1358 obč. zák., náhradního nároku podle §u 1042 obč. zák. tím nenabyli. Bylo proto o vzájemné pohledávce odvozené z §u 1042 obč. zák. ovšem rozhodnouti, než uznati, že není po právu. Shora uvedené výroky měly býti pojaty do rozsudku prvního soudu a měl tento nedostatek napravit již odvolací soud podle §u 419 odstavec třetí c. ř. s. Jelikož odvolací soud tak neučinil, zařídil v tomto směru podle téhož místa zákona nápravu soud dovolací.